СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 85. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 1-го травня 1945. No. 85. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, May 1, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

У ВАШИНГТОНІ ВИЧІКУЮТЬ ЗДАЧІ НІМЕЧЧИНИ КОЖНОЇ ХВИЛИНИ

Від суботи 28. квітня ввесь світ вичікує урядового потвердження вістей про безумовну здачу Німеччини. У Білім Домі у Вашингтоні президент Труман вичікує кожної хвилини урядової вістки від начального команданта европейських воєнних операцій генерала Двайта Айзенгавера. При боці президента перебуває ввесь час особистий начальник головної булави адмірал Вилієм Д. Легі, який порозумівається телефонічно з ген. Айзенгавером.

В суботу ввечер наспіли вісти всіх трьох головних американських пресових агенцій про безумовну здачу німців двом державам, тобто Америці й Англії. Тому, що обі держави зажадали спільної здачі всім трьом противникам Німеччини, президент Труман вижидав до пізного вечора в Білім Домі бажаної вістки і приготовив проклямацію до населення Америки про закінчення війни. Одначе перед 10. год. вночи в суботу проголосив, що „поголоски про мир в Европі не мають ніякої підстави" і тим успокоїв населення.

СОВЕТИ ДОМАГАЮТЬСЯ НЕГАЙНОГО ДОПУЩЕННЯ УКРАЇНИ Й БІЛОРУСИ.

У пятницю 27. квітня відбулося засідання Комітету Проводу міжнародної конференції у Сан Франсиско. Тоді принято важніші постанови щодо організації конференції, а це: Урядовою мовою конференції буде англійська і французька, промовляти можна буде згаданими мовами, і ще китайською, еспанською й російською, коли поданий буде переклад на урядові мови; генеральним секретарем вибраний американець Алджер Гис; президія конференції спочиватиме в руках предсідників делегацій Чотирьох Потуг, які скликали конференцію, а це: Америки, Англії, Китаю й Советів. Одначе предсідником таких предсідників буде американський секретар Едвард Стетиніюс. Він буде також предсідником Комісії Проводу, яка складається із 46 провідників делегацій і яка намічує програму конференції; він теж буде предсідником Екзекутивного Комітету, що складається із 14. членів.

На цьому засіданню 27. квітня признано Советській Україні й Советській Білорусі право членів основників у плянованій міжнародній організації і рішено запросити їх на конференцію.

На засіданню Комісії Проводу в пятницю 27. квітня Совети знову поставили домагання признати право участи в конференції польському урядові з Варшави, але комісія майже одноголосно відкинула це домагання на внесок Стетиніюса, який домагався сповнення всіх умов, принятих у Ялті. Навіть делегати Чехословаччини й Югославії не голосували за внеском Советів.

У суботу 28. квітня советська делегація на приватних нарадах зажадала негайного допущення на конференцію представників Советської України й Білоруси, які вже є в Сан Франсиско. Південно-американські держави зажадали допущення представників Аргентини, а тоді Совети знову зажадали допущення представників з Варшави. Вісти, які оприлюднено в Сан Франсиско в неділю ввечір 29. квітня вказують, що представники Чотирьох Потуг погодилися на мирне поладнання спірних справ на стільки, що Советська Україна й Білорусь та Аргентина будуть допущені на конференцію, а інші спірні справи відложено на дальший час.

АМЕРИКАНЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ АТЛЯНТІЙСЬКОГО ЧАРТЕРУ В НАЧЕРКУ МІЖНАРОДНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Американська делегація видвигає до інших держав, які скликали конференцію до Сан Франсиско, такі зміни в первіснім начерку з Домбартон Овкс: Щоб чартер міжнародньої організації підлягав зміні на конституційних конвенціях Обєднаних Держав; щоб усі члени міжнародньої організації зобовязалися полагоджувати спірні справи відповідно до справедливости й основних прав людини, а зокрема на підставі засад Атлянтійського Чартеру; щоб асамблея мала право поручати зміну договорів і зміну відносин, які є причиною зломання миру; щоб приняти відповідальність колишньої Ліги Націй в справі міжнародних мандатів.

НОВИЙ ЛІТАКОНОСЕЦЬ З ІМЕНЕМ РУЗВЕЛТА.

В неділю ранком 29. квітня спущено на воду в корабельних варстатах у Брукліні Ню Йорк, найбільший американський літаконосець, містоти 45,000 тон, збудований коштом $90,000,000. Його охрестила вдова по небіжчику президенті Ф. Д. Рузвелті іменем небіжчика.

Президент Труман заявляється за допущення України й Білоруси на міжнародню конференцію

Кореспондент Ню Йорк Таймсу Лоренс Е. Дейвис подає в телеграмі із Сан Франсиско з пятниці 27. квітня розмову репортерів із секретарем стейту Едвардом Р. Стетініюсом, який признав, що вчасі нарад Комітету Проводу він віддав свій голос за допущення України й Білоруси як членів основників на міжнародню конференцію. Він сказав, що советський міністер закордонних відносин Вячеслав М. Молотов виголосив довшу заяву про справу автономії перед своїми товаришами і що потім запанувало враження, що Україна й Білорусь мають автономію. Він сказав теж, що ще не дійшло до виміни дипльоматичних представників з тими советськими республиками.

Стетиніюс оприлюднив, що він віддав голос в імени Злучених Держав за допущення цих советських республик за вказівками президента Трумана. Він оголосив прилюдно наступний лист, який написав йому президент останньої неділі (22. квітня 1945):

„Високоповажаний Пане Секретарю:

„Як звісно Вам, що на Кримській Конференції президент Рузвелт в імени уряду Злучених Держав мав підтримати советську пропозицію, щоб Українську Советську Соціялістичну і Білоруську Советську Соціялістичну Республику допустити як членів-основників у плянованій міжнародній організації.

„Ви пояснили мені, що при згоді для підтримки советського уряду в цій справі президент Рузвелт підніс значіння України й Білоруси між советськими республиками і їх заслуги при веденню війни а також необчислені жертви і знищення, на яке був виставлений їх нарід в обороні Обєднаних Держав. Все те дає підставу до спеціяльного признання.

„Рішення в справі признання оцих двох республик як членів-основників проектованої міжнародньої організації має, очевидно, піти під вирішення самої конференції. Щоб на конференції льояльно дотримати зобовязання, даного президентом Рузвелтом в імени уряду Злучених Держав, я оце доручую Вам віддати голос Злучених Держав за допущення Української і Білоруської республик як членів-основників у міжнародній організації".

ГІМЛЕР ПРОБУЄ ЗДАВАТИ НІМЕЧЧИНУ

Гайнріх Гімлер уповажнив шведського графа Бернадоте подати Америці й Англії пропозицію здачі Німеччини. З пропозиції виходило, що він не хоче здаватися советському Союзови.

Американський і британійський уряд взяли цю пропозицію за останню спробу нацистів розбити Аліянтів, через посварення Америки й Англії з Росією. Вони негайно повідомили про цю пропозицію Росію та заявили посередникови, що безумовна здача мусить бути зложена на руки трьох головних потуг, серто й на руки Советського Союзу.

Гемлер натякнув при тому, що Гітлер смертельно ранений і помирає. Цю заяву загально вважають спробою Гімлера врятуватися перед судом за воєнні злочини на тій основі, що по смерти Гітлера він був би головою держави.

МУСОЛІНІ ВБИТИЙ

Не могучи дати собі ради зо загальним страйком робітників у Міляні проти фашистівського уряду, Мусоліні кинув уряд та пробував утекти з горсткою прибічних головачів фашизму та любовницею до Швайцарії. Коло швайцарської границі, в селі Донго, над озером Комом, його пізнали партизани, схопили з усею дружиною, поставили на скорий суд і засудили на смерть. Мусоліні пробував добутися з їх рук обіцянками. Жовтого від гістеричного страху поставлено на розтріл. Стріляли до нього ззаду, як він кричав у страху: „Ні! ні!"

Убитого вже партизани копали ще чоботами в лице. Тіло зложено на трок та відвезено до Міляна, де колись починав Мусоліні фашистівський рух, і там виcипано тіло на площі Льоретто, котру останніми часами почали називати Площею Пятнацятих Мучеників, бо там Мусоліні казав недавно розстріляти 15 партизанів. Міляніці масово сходилися на площу й плювали на трупа Мусолінія.

З ним згинули визначні фашисти та члени фашистівського уряду: Паволіні, Бараку, Цербіні, Кополя, як також його любовниця Петачі, що задумала добитися через впливи Мусолінія слави фільмової зірки.

ТИМЧАСОВИЙ УРЯД В АВСТРІЇ

Москва сповістила створення тимчасового уряду в Австрії. З факту виводить, що Австрія хоче бути назад самостійною державою.

На чолі уряду стоїть 74-літній соціяліст Ренер, відомий зо своїх праць про національне питання; попри нього є в ньому ще 3 безпартійних, 3 соціял-демократів, 3 християнських соціялістів та 3 комуністів.

ЦЕ НЕ КОНФЕРЕЦІЯ „ДОВКОЛА СТОЛА", А ТІЛЬКИ ЗАБАВА!—Не так то зле поводиться америбканським летунам, що зістали інтерновані в Швайцарії. На образку бачимо таких летунів, як ґрають в готелі, недалеко Ціріху, в Швайцарії, де вони живуть. Швайцарська влада дбає, щоб вони мали, що потрібне, а теж, щоби мали нагоду оглядати високі школи, книгарні, фабрики і т. п.

АЛІЯНТИ ЗАНЯЛИ МІНХЕН, МІЛЯНО Й ВЕНЕЦІЮ

Американські війська ввійшли до Мінхену, колиски нацизму, та Міляна, колиски фашизму.

Американська Сема Армія вдерлася до Мінхена по 24-милевім поступі за останню добу. Спротив ворога був слабий, і американці скоро заняли місто, а в тому й „славний" пивний підвал, в котрому Гітлер починав свою політичну карієру револьтою в 1923. році.

Третя Армія наступає на Берхтесґаден, де стояла літна палата Гітлера, та на Зальцбург.

У центральній Німеччині, Девята Армія виступила зо свого причалу над Ельбою на стрічу російським військам у Вітенберґу.

На північі Друга Британійська Армія перейшла Ельбу на південний схід від Гамбурга, а канадійські війська поступили здовж побережжя.

На полудне французька армія находиться 12 миль від границь Австрії.

ТІЛЬКИ 177 БЛОКІВ ОСТАЛОСЯ НАЦИСТАМ У БЕРЛІНІ.

Советські війська в Берліні добули вже останні нацистичні барикади в центрі міста. Німецьким військам осталося всего коло 18 квадратових миль, або 177 міських блоків.

За три останні дні в Берліні вбито або взято в полон 48,500 німців. Гамбурзьке радіо вже признає, що ситуація в Берліні знову погіршилася та що місто властиво є нічим іншим, як купою грузів.

ПОВНЕ ЗАЛОМАННЯ ВОРОГА В ІТАЛІЇ.

Скорі добутки аліянтських військ в Італії можна пояснити хіба повним заломанням зорганізованого спротиву німців і італійських фашистів.

Пята Американська Армія ... шла до озера Комо та до північного ... озера Гарди.

Британійська Восьма Армія заняла Венецію та Местре, 85 миль від Тріесту.

Бразилійські війська заставили до здачі цілу німецьку дивізію.

У неволю аліянтів попав маршал Ґраціяні, і він тепер наладжує здачу цілої Фашистівської Лігурийської Армії.

ПОВІНЬ СЕБЕГУБСТВ У БЕРЛІНІ.

За донесенням Москви, в Берліні панує тепер справжня повінь себегубств серед найчільніших представників нацистичної партії. У місті ховається тепер коло 40,000 дезертирів з німецької армії. Жінки грабять крамниці й магазини, шукаючи за поживою для своїх родин.

Російські кореспонденти з Берліна доносять до своїх газет, що на вулицях Берліна валяються просто масово нацистичні партійні відзнаки, медалі, свастики та подерті нацистичні документи. Себегубства є тільки одною стороною душної атмосфери, серед котрої одна група обвинувачує другу. Багато нацистів одначе ще перебирається в цивільне одіння та пробує пропасти серед мас.

ЯПОНЦІ РОЗБИВАЮТЬ КОРАБЕЛЬ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

Один японський себегубний летун вдарив своїм літаком об американський шпитальний корабель, виразно зазначений червоними хрестами. Згинуло 29 осіб, а 33 вийшли з важкими пораненнями. Подія скоїлася в суботу вечером, на полудне від Окінави.

Коло двіста ворожих літаків атакувало Пацифічну Фльоту та ушкодило низку менших човнів цеї фльоти. Ворогови збито 104 літаки.

Американці заняли на Окінаві летнище Мачінато, що лежить на північній частині острова.

ПОСТУП АМЕРИКАНЦІВ НА ФИЛИПИНАХ.

Американці на филипинськім острові Минданао захопили летнище Пададу над заливом Давао та посунулися в центрі 16 миль наперед.

Японці скріпляють дещо свій спротив проти британійської офензиви на Бурмі.

БУНТ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК У МІНХЕНІ.

На передодні американського заняття Мінхена там вибух бунт німецьких військ. Провідник бунту, ґенерал фон Еп, візвав німців перестати дальший опір Аліянтам, бо він є тільки безнадійним проливом крови та нищить зовсім можливість Німеччини врятуватися з цеї війни.

Бунт видимо не вдався, бо спеціяльні відділи нацистичної поліції заняли назад радіову стацію, з котрої фон Еп видавав прикази.

Інший бунт німецьких військ вибух в австрійськім місті Зальцбургу. На його чолі станув Вальтер Функ, що був колись президентом Райхбанку.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНА НА МІЖНАРОДНІМ ОВИДІ

Представники 46 держав, що то радять у Сан Франсиско в справі створення міжнародної організації для забеспеки світового миру, отсе заявилися одноголосно за те, щоб Україна і Білорусь, що входять в склад Союзу Советських Соціялістичних Республік, стали членами-основниками згаданої міжнародної організації. З цього треба далі заключати, що якщо та організація буде в Сан Франсиско створена, а так певно буде, то Україна і Білорусь будуть мати місце в Раді Беспеки цеї організації. Вони теж будуть могти мати своїх заступників і на інших міжнародних конференціях, зокрема мирових, що будуть подібні своїм складом до теперішної конференції в Сан Франсиско.

Ось таке є вже доконаним фактом. Тепер питання: Як його розуміти? Особливо, як розуміти його нам, американським українцям, що весь час помагали, як могли, добути Україні міжнародне признання як окремій і самостійній державі, та як поставитись до цеї події всім українцям? Наші міркування в цій справі є такі:

Немає найменшого сумніву, що ті, що в Сан Франсиско рішили допустити Україну і Білорусь до творення міжнародної організації й членства в ній, були свідомі того, що Україна і Білорусь не є ні цілком незалежними, ні теж і автономними, окремими, державними тілами в такому виді як от Канада чи Австралія. І ніхто з них не сумнівався, що вимогу допущення України і Білорусі видвигнула Москва з певних своїх інтересів (а які вони, то це дасться пізнати в скорій будуччині) та що голоси України і Білорусі є нічим іншим, а тільки повторенням голосу Москви. Не зважаючи на те, ті, що вирішували ту справу в Сан Франиско, не виявляли навіть приватно найменшого спротиву щодо цього, щоб допустити Україну і Білорусь до міжнародної організації, що має складатись з вільних і самостійних держав; вони тільки бажали собі, щоб ті держави були справді віль[illegible] і змогу самостійно думати, говорити [illegible]ати. [illegible] знали, що так не є, проте повитали з одушевленням допущення України і Білорусі, немов даючи тим вираз радости, а рівночасно співчуттю, що їх так довго не було на таких міжнародних зібраннях.

Ось те розуміння представниками десятків держав правдивого положення України (а про неї хочемо тепер говорити), а рівночасно, не зважаючи на той дійсний стан, формальне приняття У к р а ї н и до свого кола так якби дійсно самостійної держави — є історичною подією надзвичайно великої ваги. Це сотки літ боротьби українського народу за волю склалися тепер на те, що запало ось таке рішення в Сан Франсиско! Це міліони жертв, що їх клав український нарід і ще тепер кладе не дали згинути ні українському імені, ні українській державности і вписали тепер і одно й друге в світову історію! І хоч ще може настати таке, що Москва може знов проголосити, що Україна „добровільно" передала їй право за неї говорити та її заступати, як це сталось в 1922 році; і хоч ще Україна може довго мусіти не бути на міжнародних конференціях потакайлом Москви; то якщо вона не зійде з шляху дальшої боротьби за свої самостійницькі права — а ми віримо, що ніколи не зійде — то певно прийде час, коли вона ту самостійність здобуде. Наше завдання — їй у тому з цілого серця, щиро й завзято далі помагати.

За мир і свободу

Чи як ми обороняємо право українського народу на вільне й самостійне життя, стоїмо на перешкоді світовому замиренню, бо ніби, як кажуть комуністи і комунізуючі, дразнимо через те СССР — союзника Злучених Держав? Перше говорили про цю справу дещо інакше, а саме, що таким ставленням справи ставимо перешкоди аліянтській перемозі над Гітлером. Та тепер, коли Гітлер уже розторощений, вже кладеться натиск на що інше. Мовляв, шкодиться світовому замиренню, якого не може бути без Советів. А щоб вони були, так не дразніть їх, зокрема не дразніть їх українською справою.

Та чи можна так підходити до справи мира? Та чи саме українська справа не є свого роду пробним каменем, чи буде по війні народам лекше й свобідніше жити? І чи свобода України не є таким чином теж і забеспекою будучого миру в світі? **Ми, американські українці, маємо вже давно відповідь на такі питання. Ми так предложили ті відповіди і нашим державним чинникам.** А тепер пригляньмось, як представляються того роду проблеми з іншого боку.

В першу чергу пригадаймо собі, що сказав теперішній наш президент, Гері С. Труман, коли виголошував свою першу промову, дня 16. квітня, до повної палати конгресу в Вашингтоні. А сказав він тоді таке:

„З черги хочу вас запевнити, мої американці, як і всіх тих, що люблять мир і свободу в цілому світі, що я буду обороняти оті ідеали всією моєю силою і всім моїм серцем. Це мій обовязок і перед ним я не уступлю".

Коли таке говорить і заповідає президент Злучених Держав, то як маємо ставитись до цеї свободи ми, американські українці, г о р о ж а н и цього краю? Як нам з цілою силою й з цілим серцем не обороняти свободи України і українського народу?

А як нам приходиться за це терпіти, то памятаймо, що ми живемо в краю, в якому не надармо кликав Петрик Генрі в часі визвольних змагань Америки (з р. 1774-75): „Чи то життя таке дороге, а мир такий солодкий, щоб його варто оплачувати ціною кайданів і поневолення? — Безогляду на це, якими шляхом підуть інші, я про себе кажу: „Дайте мені смерть, або давайте свободу!".

Цей вислів „смерть або свобода!" перейшов до американських шкільних підручників і на ньому виховується ціла Америка.

Та коли мова про забеспеку миру, треба теж роздумувати над цим, як це перевести в життя. Як подбати про це, щоб уся ота величезна жертва Америки й цілого світу в теперішній війні не була даремною. Здавна вже говорили теоретично політичні фільософи, а в практиці хотіли прпноровляти провідники поневолених народів, засаду, що без визволення нема миру. На цій підставі всі провідники українського народу і його приятелі прийшли до висновку, що без свободи для України не буде миру!

Але, коли так ставили справу американці українського роду, то збоку, декого з „надамериканців" сипалися докори, начеб то ми такі американці, що більше дбають за Україну, ніж за Америку. І на таке є тепер добра відповідь. Бо саме тоді, коли президент Труман приготовлявся до своєї прилюдної заяви, що буде обороняти ідеал свободи й миру цілою силою, бувший американський президент Герберт Гувер проголошував способи, як осягнути тривалий мир. Його слова, оприлюднені у Філядельфії 15. квітня в цій справі зовсім ясні:

„Сварні (перед початком війни) бувають лише признакою недуги, а не самою недугою. **Через надто просте вияснювання причин, ізза яких повстає війна, ми надії їх затемнюємо.** Вони не залежать від примхи злих людей або від непоправних народів, що то їх треба положити на коліно й вибити як наїзників. Для самої дискусії треба поклясувати ці динамічні сили на такі:

„Перше: **Це спроби одних народів панувати над другими, народами і змагання поневолених народів до свободи.** Значить такою першою силою є новітній імперіялізм".

Гувер поставив отже цю справу так, як її розуміють поневолені народи. Отже один із світових державних мужів визнав виразно, що поневолювання народів це злочин супроти цілого людства! Шукання способів для поневолення українського народу, це шукання способів, як викликати третю світову війну, або як продовжувати теперішню війну. З цього ясно виходить, що хто обороняє свободу українського народу, причиняється до забеспеки світового миру, а з тим і стоїть на засаді, проголошеній такими світочами, як президент Вилсон в попередній війні, та на засадах, проголошених в Атлянтійськім Чартері з 14. серпня 1941 р. Ці засади проголосив президент Ф. Д. Рузвелт ще заздалегідь, а з них був складений Атлянтійський Чартер, у своїй промові до конгресу, дня 6. січня 1941 р. як „Чотири Свободи", тобто такі: Свобода мови й вислову, свобода почитання Бога, свобода від недостатку, свобода від страху перед насиллям.

Українці, американці українського роду й інші нащадки українських козаків, як історичних борців за свободу народів і за збереження европейської цивілізації, знають ціну свободи. Під цим оглядом вони можуть бути вчителями інших, хто не зазнав поневолення.

Микола Чубатий.

Червоний Відень

В постановах московської конференції літом 1943, в якій від Америки брав участь американський секретар стейту Кордел Гол, звернула на себе увагу одна постанова, а саме постанова про Австрію. Про ніякий край окремо не говорилося в урядовім звідомленні з конференції, а тільки про Австрію. Це вже тоді було багатозначуче. Воно зраджувало, що Совети мають якийсь вже готовий плян супроти Австрії, коли так печаливо подбали про її самостійність. Вже тоді ця постанова зраджувала, що Совети будуть старатись зробити з Австрії свого сателіта нарівні з Болгарією, Румунією, Югославією, тощо. Австрії було вже давніше суджено стати червоною. Саме в наших днях це стало дійсністю. Червоним став Відень, столиця Австрії, та місто з одною третиною цілого населення Австрії, тої сухітничої держави, зродженої по першій світовій війні.

Нині Відень покищо під воєнною окупацією та військовим зарядом. Досвід з Польщею та Румунією доказує, що Совети є майстрами у фабрикуванню „національних та демократичних урядів", які надії є комуністичними урядами. Того теж напевно схоче сам Відень, передова стійка західно - европейської культури в центральній Европі та живо пульсуюче серце життям естетичним, мистецьким та науковим в дусі свободолюбного заходу. Проте для большевиків найдеться і у Відні якась опора для створення теж і там комуністичного австрійського уряду.

Кілька літ перед приходом Гітлера до влади у Відні вибухла поважна комуністична револьта, що мала своє опертя в робітничій дільниці Отакрінг Шибайбрун, таких журналістів та кандидатів на червоних пропагандистів, Відень, як кожне велике місто, мав все подостатком. Вони то й старалися там без успіху викликати комуністичну революцію в осені 1919, коли стара Австрія розліталася на кусні. Всі комунофільські елементи Відня, разом взяті, вистарчають зовсім на створення уряду австрійського Берута та Осубки-Моравського.

Правдива душа Відня.

А наділі удуховлений Відень такий чужий большевикам! — Минуле Відня звязане щопраба з реакційним домом Габсбургів та їх тисячлітним римським цісарством німецького народу, яку то гідність Габсбурги, резидуючі у Відні, зберігали у своїй династії століттями. Одначе династія консервативних Габсбургів то ще не цілий Відень. Не зважаючи на п а н у в а н н я консервативних Габсбургів Відень став осередком живого поступового руху вже в 19-тім століттї в понаполеонських часах. В цісарськім Відні буйно процвітав рух політичного лібералізму. Віденці 1848 року перші пішли на барикади за кращу свобідну Европу. Свободолюбність віденців не опиралася на ніякім національним егоїзмі, вона була здебільша чисто ідеалістична з почуття глибокого переконання про гідність людини та про право кожної одиниці бути щасливою та вільною.

В добі конституційній Відень знов стає прямо спеціялістом у національних питаннях Европи. Тут не літьки розвивав соціяліст Бавер свої соціольогічні теорії про розвязку національних питань, але теж практична політика габсбурської династії в національних питаннях цеї мозаїки народів, якою була Австрія, показалася таки майстром. Закидали австрійському урядови, що він тримався засади: „Розсваруй народи та пануй", одначе це далеко неправдиве. Мати таку колекцію народів, яку мала Австрія, та потрафити таки так справи вести, що ні один нарід не був цілковито в пониженню, це було не абияке мистецтво практичної політики.

Земляки, що виїхали до Америки перед першою світовою війною, або ці, що покинули рідний край безпосередньо по українській визвольній війні та не бачили польської, румунської чи навіть чеської розвязки національних питань, не всилі зрозуміти, як від тих спадкоємців Австрії стояла на ціле небо вище їх австрійська попередниця. Взяти тільки під увагу крайну нездарність польського уряду розвязати якунебудь дрібну справу на тлі співжиття народів та порівнати життя поміж народами під Австрією, то останнє являлося взором правопорядку та політичного розуму в порівнанню з безправством Польщі.

А поза політичним життям австрійського Відня, надддунайська столиця стала правдивим прибіжищем муз та грацій. Ніде музичне життя не находило такого співчутливого приюту як у Відні. Ніде маси населення, від вбогого робітника чи ремісника до аристократа, не були так розлюблені у музичним середовищі свого міста, як віденці.

Відень був теж довгі роки столицею театрального мистецтва, високо процвітали школи малярські та різьбарські школи. Правдивим мистецтвом людяности було життя віденських мас, життя повне прихильности людини для людини та правдивого чоловіколюбія.

Віденський університет — десятками літ славився як один з найкращих університетів світа. Високо тут процвітала медицина та право. На медичні студії до Відня вибиралися студенти з цілого світа, включно з Америкою. Віденські правники добули собі славу одних із найкращих у світі. Ніде правди діти, а хоч уряд був нерідко реакційним, то таки в Австрії почуття правопорядку та правосуддя стояли десятки літ дуже високо.

Відень та українці.

Ніхто не в силі заперечити, що зустріч українського народу з Віднем по першім розборі Польщі мала незвичайно корисні наслідки на підйом цивілізації західних українців. Перші піонїри українського національного відродження вийшли як вихованки віденського університету. Вчислитиб тут тільки талановитого Михайла Гарасевича, історика та політичного діяча першої десятки 19-го століття, або хочби першого галицького митрополита Ангеловича. Віденська виховна установа „Барбареум" доставила українському народови першу кадру правдиво образованих людей по взорам західно - европейської культури.

Австрія розпалася, а проте Відень лишився осередком політичного життя центральної Европи. Зокрема український нарід находив там щирих приятелів та прихильників. Таким випробованим приятелем українського народу лишився по нинішні часи кардинал Теодор Інніцер, відомий оборонець українського народу під Советами, за що нині спадають на нього напасти советської преси.

Стане Відень червоним тереном евразійської цивілізації, пропав він сам та його славне прізвище опікуна муз та грацій. Розквіт Відня можливий тільки на свободі, а не під диктаторським режимом. Відень дусився під націстичним протекторатом Гестапа. Відень буде дуситись та конати повільною смертю під червоним володінням. Природним життям Відня це життя волі та повної свободи, бо в такій тільки атмосфері можливий розвій духових вартостей людини, можливий взлет на піднебесні простори творчого людського духа, в чім Відень давав провід. Червоний Відень не буде більше Віднем. Чи вдасться аліянтам західної демократії вратувати для добра західно-европейської культури Відень, цю перлину центральної Европи з рук евразійських большевиків?

Іван Рибчук.

НЕСМІЛИВИЙ

Кость був моїм найліпшим товаришем і ділився зі мною всіми своїми клопотами. Я радив йому як міг, а як не мав ради то казав йому щиро, що в таких тяжких часах, як нині, кожний мусить собі сам радити.

Одного дня прийшов Кость до мене з дуже сумною міною. Я гадав спершу, що він не може ніяк найти третього ручителя з каменицею на вексель, щоб дістати позичку 100 золотих в одному нашому банку. Але справа була поважніша. Він закохався. „Вона" називалась Евгенія і як можна було вірити Костеві, вона була не тільки найгарніша з усіх Евгеній, які він досі зустрів (перша була машиністкою в одного адвоката із Ставчан і була окрасою місцевого драматичного гуртка), але взагалі найгарніша дівчина у світі (щось у роді Меріон Дейвіс з фільми „Памаранчева симфонія").

— Те, що ти закохався це зовсім нормальна річ. Але з міни твоєї виходить так, що вона тебе не дуже любить — сказав я дуже спокійно та ніжно.

— О, цього не можна сказати так певно. Я гадаю, що трохи... але напевно не знаю. Зате я знаю, що без неї не можу жити, що не можу працювати, коли починаю думати про неї і що як не бачу її три дні, то трачу навіть апетит.

— Щож! проста річ: мусиш її запитатись, щоб знати, як вона до тебе ставиться. Бо так то — — —

— У цьому то й вся трагедія! — сказав Кость зломаним голосом. — Я можу з нею розмовляти про все, що хочеш, але не про свої почування. Нераз, як пічну наприклад говорити про останні фільми — а Меріон Дейвіс так мені і ввесь час пригадується при цьому! — то все звертаю розмову на те, як то в американських сценеріях усе гарно кінчиться... а в останній хвилині не маю смілости завернути до себе. Боюся зіпсувати якимсь необережним словом знайомість з нею, на якій мені так залежить. На самоті то я все гарно собі думаю, а при ній почниають мені бракувати всі найважніші слова.

Помагаю приятелеві як можу:

— Це все теж зовсім нормальне явище. При важних постановах, від яких залежить ціле людське життя, не можна легко довіряти собі... Треба підготовлятись до них довго, вправлятись...

— Вправлятись?! — крикнув Кость, якби хотів схопити мене за невідповідне слово. — Як можна вправлятись у таких справах, які приходять чоловікові раз у житті, а ще і перший раз.

— Чому не можна? Возьми для прикладу боксера, який виступає на великій арені, щоб уперше здобути першу нагороду і почати карієру свого цілого життя. Чи він не підготовлявся до такого виступу роками або бодай місяцями. А як він це робив? Стояв цілими тижнями перед рухомим великим мячем, — „панчінгбол" називається така штука! — і гатив у нього якби це був його живий противник.

— Що за порівнання! Кохання і спорт! Я і боксер! Я не бачу тут ніякої аналогії!

Я запалився до свого прикладу і доказую далі як професор:

— А я тобі кажу, що це зовсім те саме. Коли ти не мошеш висловити свобідно своїх почувань перед тою, яку ти кохаєш, то можеш вибрати собі якунебудь байдужу знайому і починати з нею від компліментів аж дійдеш до освідчин. Тому, що тобі зовсім не буде залежати на тому, як вона прийме твої слова, можеш спокійно і свобідно складати фрази, обдумувати ефект усяких слів, поки не навчишся говорити про своє серце, як продавець на ринку про яблука своїй Евгенії сказати все, що захочеш.

Мій приятель стиснув мені руку із вдячности, так дуже подобалась йому моя думка.

— Я зараз від завтра починаю першу пробу. У одній крамниці з „Маслосоюзу" я вже віддавна познайомився з одною дівчиною, яку часто зустрічаю на вулиці. Вона собі така звичайненька кругленька гуска, полива сметанкою... як до експерименту то підійде знаменито.

Минув тиждень чи два. Зустрічаю Костя, а в нього міна така сама похоронна, як колись:

— Сам не уявляєш собі, який я маю клопіт!

— Ти освідчився Евгенії, а вона сказала „ні"?

— Зовсім ні. Я послухав твоєї мудрої ради і почав ходити з тою сметанкою. Але я побачив відразу, що булоб дуже глупо так ні сіло ні пало почати від компліментів і залицянь з дівчиною, яку я так мало знаю. Я почав знею ходити, щоб підготовити ґрунт. Я був чемний з нею, раз запросив її до цукорні. І уяви собі, що після кількох довших розмов і проходів я переконався, що Северина — бо так вона називається — дуже симпатична і розумна дівчина. Мати таку приятну, ощадну і скромну жінку в нинішніх тяжких часах то це правдивий скарб!

— Бачу, що ти ще раз закохався і забув уже за свою попередню... Евгенію, чи як там вона зветься. Но, а ця нова любить тебе?

— А звідкиж я можу про це знати? Я почав нби то з нею жартом, але я, як сам знаєш, не відтогож, не крутій. Я мусів спочатку пізнати її ближче і тому не міг відважитись ляпнути якусь таку фразу: „Я вас люблю, панно Северино" отак собі на вітер. А тепер уже таки зовсім не можу, коли вона мені так дуже подобається. Але тепер бачу, що я її люблю, а не Евгенію.

— З цього виходить, що ти останній осел і ти повинен мати якогось заступника... або одного дипльомата, або якусь стару тітку, або попросту посередника з чорної біржі, щоб вони замісць тебе пішли і спитали до „Маслосоюзу..."

Кость надувся і поважно задумався.

— Ти мене не розумієш.

ВІД 1. КВІТНЯ ЦЬОГО РОКУ ДО ЧАСУ ВІДБУТТЯ 21-ШОЇ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ КОЖНА ДЕЛЕҐАТКА Й КОЖНИЙ ДЕЛЕҐАТ ПОВИННІ ПРИЄДНАТИ СОЮЗОВИ КОЖНОГО МІСЯЦЯ НЕ МЕНШЕ ЯК ОДНУ НОВУ ЧЛЕНКУ ЧИ ОДНОГО НОВОГО ЧЛЕНА

Зголошення Советської України на конференцію в Сан Франсиско

У четвер 26. квітня, за звідомленням агенції Асошіейтед Прес, між делегатами на міжнародню конференцію у Сан Франсиско кружляли зголошення Советської України і Советської Білоруси за право участи в конференції. Тут подаємо в перекладі з англійського тексту зголошення, яке в газетах подано як

„Українська Деклярація".

До Делеґатів Конференції Обєднаних Держав:

Заява уряду Української Советської Соціялістичної Републики:

В імени уряду Української Советської Соціялістичної Републики маємо честь зголосити ось таку заяву до конференції Обєднаних Держав, яка відбувається у Сан Франсиско з метою, щоб створити міжнародню організацію миру й забеспеки.

Українська Советська Соціялістична Република, на підставі своєї конституції з 30. січня 1937 і ревізії та поправок до конституції, принятих Найвищою Радою Української Советської Соціялістичної Републики у дни 4. березня 1944 р., відзискала своє право, яке вона мала передтим, а якого вона зріклася добровільно в користь Союзу Советських Соціялістичних Републик в р. 1922, а це, щоб навязати безпосередні звязки з заграничними державами; заключати з ними договори і висилати незалежні представництва на міжнародні конференції і до створених ними міжнародніх установ. Це також вповні годиться із конституцією СССР і з конституційними актами Верховної Ради УССР з дня 1. лютого 1944 р. Українська Радянська Соціялістична Република з населенням понад 40,000,000 є одною з найбільших европейських держав.

Україна, положена на південно-західних окраїнах Советського Союзу, упродовж лише останніх трицяти літ стала предметом численних чужинних наїздів, які нанесли українському народови необчислені терпіння. Тому Українська Радянська Соціялістична Република належить до держав, які найбільш заінтересовані в тому, щоб забеспечити себе перед атаками наїзників. Україна нераз була предметом крівавих нападів наїзників, котрі століттями намагалися завоювати собі її землі й робучу силу, присвоїти собі її господарські багатства і поневолити її нарід.

Цілий світ знає про це, чим причинився український нарід до поразки спільного ворога Обєднаних Держав. Загально звісна є впертість і геройство, яке український нарід вкупі з іншими народами Советського Союзу виказав і дальше виказує в своїй боротьбі проти німецьких фашистівських наїзників, як теж і витривалість, з якою він обороняв свої великі міста — Київ, Одесу, Харків, а також містечка й села України. Його підпідзовий рух, який підривав силу ворога і торощив комунікаційні засоби на тилах, також добре звісні, як звісні і ці жертви, які цей нарід клав у своїй боротьбі проти спільного ворога. Досить пригадати, що впродовж останнього наїзду на Україну німецькі орди наробили шкоди українському народови на кілька міліярдів (біліонів) долярів, вигубили кілька міліонів мирних громадян і вивезли більше ніж три міліони людей в німецьку неволю.

Отже, коли український нарід, приніс такі жертви у цій війні і віддав усі свої матеріяльні багатства на знищення ворога; коли його вояки творять наименше одну пяту частину бойової сили Советського Союзу і всіх інших народів, які борються проти спільного ворога, — то це лише природне, щоб цей нарід у нагороду за це все діждався тривалого миру, а по закінченню переможної війни щоб мав право завести в себе такий лад, який забеспечив би український нарід і інші миролюбиві народи перед воєнним лихоліттям.

Уряд Української Радянської Соціялістичної Републики є переконаний, що Україна, яка брала визначну участь у відбиттю ворога своїм обильним людським матеріялом і своїми матеріяльними багатствами, зможе теж причинитися до закріплення миру і до втримання загальної забеспеки.

З. вище згаданих причин уряд Української Радянської Соціялістичної Републики хоче від себе причинитися до створення ґарантій для миру й забеспеки після війни як для свого власного народу, так і для інших народів і тому рішився передати конференції Обєднаних Держав заяву з висловом бажання приступити до світової організації для забеспеки в характері державно-основателки і взяти участь в нарадах конференції Обєднаних Держав у Сан Франсиско.

Н. Хрущев,
Предсідник Ради Народніх Комісарів Української Радянської Соціялістичної Републики;

Д. Мануїльський,
Народній Комісар Закордонних Відносин Української Радянської Соціялістичної Републики.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

О. Мітрат Я. Т. Ф. Перрідон.

До нового життя

(З часопису „Українець у Франції").

Дорогі Браття і Сестри!

Вже від самого початку нашої праці серед Вас, а згодом, по основанні Української Церкви у Франції, ми завжди болюче відчували, що в нашому українському житті є багато ще недомагань і недостач, особливож — брак опіки над українським робітництвом.

Бо хоч у Франції існували різні українські організації й товариства (цим не хочемо зменшувати, чи збільшувати значення їхньої діяльности), то українське робітництво ввесь час знаходилось без опіки під оглядом професійним, соціяльним та культурно-освітнім. У часі наших відвідин серед найширших мас нашого громадянства ми не раз бачили і з болем стверджували, що українські працівники, головно по фармах, негайно потребували цієї опіки: часто-густо приходилось їм працювати без правних підстав працедавця, часто-густо використовувано їх за мізерну платню, примушувано до роботи в неділі і свята, що їм не дозволяло хоч один день на тиждень посвятити своїй родині й виконати свої релігійні обовязки, тощо. Ціла черга непорозумінь між нашим робітництвом та працедавцями й урядами, вимагали інтервенцій та правного заступництва. Про зорґанізування такого заступництва не подбала, на жаль, ні одна з наших численних організацій. Українські робітники були опущені, на роздутті, шукаючи часто помочі й порад... у чужих.

Наша еміграція у Франції переходила крізь усякі українські орґанізації й товариства, що їх ідеям і кличам завжди вірно служила. Одначе, по кожному сумерку, чи упадку даних орґанізацій серед нашого громадянства залишалися тільки огірчення, недовіря, а то й великі моральні й матеріяльні шкоди...

Щоб на майбутнє оминути всі перешкоди й недотягнення на цьому полі та дати тривкіші основи професійним, соціяльним і культурним вимогам українських працівників у Франції, ми рішили знайти вихід із положення: український робітник ждав на негайну поміч!

Нам було ясно, що ні одна українська орґанізація не має змоги й сили всеціло заступати прав українського робітництва. Єдиною можливістю зступати якслід інтереси нашого робітничого громадянства у Франції було — створення спеціяльного тіла при існуючому вже французькому синдикаті.

Розуміючи вагу цього, ми ще в серпні 1939 року розпочали переговори з проводом „Французької Конфедерації Християнських Працівників". Воєнні обставини не дозволили перевести в діло розпочатого почину. Щойно по звільненні Франції вдалося нам знову навязати звязки із згаданим синдикатом та довести справу до успішного кінця. Нашою ціллю було: **створити самостійний український синдикат, де булаб зорганізована правна, соціяльна, професійна та культурно-освітня опіка над усіми українськими працівниками у Франції.**

До співпраці із „Французькою Конфедерацією Християнських Працівників" станули ми тому, бо ми глибоко переконані, що лише християнські засади дають тривкі основи кожного розвою, кожного почину. Християнські засади і правди не дадуть українському робітництву на чужині попадати у скрайності: обнова духовости й моралі серед нашої еміґрації дасть запоруку кращого завтра і не дозволить їй блукати в нетрях чужих ідей та кличів.

Історія українського народу й Церкви так тісно повязані собою, що їх розділити трудно. В нашій саме історії ми ясно бачимо, що всі ті, які відреклися Церкви, були звичайно страчені і для народу.

Тому ми щасливі, що можемо Вам нині подати добру вістку, що саме в день українського Нового Року, 14. січня 1945 року, дійшли ми до повного порозуміння з проводом „Французької Конфедерації Християнських Працівників" (Confederation Francaise des Travailleurs Chretiens), що нам дозволило зорґанізувати „Обєднання Українських Робітників у Франції", як секцію цього синдикату, на згаданих вище християнських засадах. Це „Обєднання" не є, одначе, церковною орґанізацією. Воно лиш у своїй суті відповідає засадам Церкви, яка його через те й піддержує.

До „Обєднання Українських Робітників у Франції" можуть належати всі українські працівники християни, без огляду на обряд, чи віроісповідання. Всі вони матимуть в ньому рівнорядні права.

Заки будуть скликані Загальні Збори, де члени вільно виберуть свій власний Провід, ми покликали на Ґенерального Секретаря „Обєднання Українських Робітників у Франції" п. Івана Поповича — людину совісну й чисту, що дотепер ніде політично не була заанґажована. Рівночасно іменуємо о. Івана Леськовича духовним асистентом синдикату. Його завдання буде душпастирський провід серед українського робітництва.

Дорогі Браття і Сестри! Ми глибоко переконані, що створенням нашого, українського, синдикату знайшли ми єдиноправдивий шлях, який, при добрій волі і зрозумінні усіх, повинен дати запоруку поліпшення нашого життя-буття на еміґрації та кращого співжиття з гостинним французьким народом.

Останній клич у краю був: „Христос — наша сила!". Коли ми в Христі будемо шукати джерела нашої снаги та піддержки з наших стремліннях, тоді можемо бути певні, що праця наша увінчається успіхом, принесе обильні овочі та запевнить наше краще майбутнє.

Тому бодрімось, Дорогі Браття і Сестри, і широкими лавами вступаймо в „Обєднання Українських Робітників у Франції", щоб за Божою допомогою стати до нової праці, до нового життя! Вірмо, що тільки за благословенням Всевишнього всі наші, на чужині набуті, добра ,наука й досвід вийдуть на користь нашій улюбленій батьківщині — Україні.

о. Мітрат Я. Т. Ф. Перрідон,
Настоятель Української Греко-Католицької Церкви у Франції.

Париж, дня 19. січня 1945 р.

EVERYBODY EVERY [illegible] 10% IN WAR BONDS

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БАТЬКИ І ДІТИ.

Читаю статті про наших матерей і дітей. Думаю, що добрі діти самі розуміють, чим були для них родичі й стараються віддячити їм за їхні труди та посвяту при вихованню, при посиланню до шкіл, при приспособлюванню до праці. Та я хотілаб звернути увагу на таких матерей, що то самі мусіли вчити дітей і їх виховувати, бо батько не дуже дбав, або матері наперекір робив. А таке також між нами буває. Нераз батько ще вчить дітей як маму зневажати і тоді діти не знають, що мають робити й нераз маму за ніщо не мають. Ото тоді біда!

Друга бда то з такими мамами, що лише дбають, аби дитина наїлася, напилася тай мала „гуд тайм". От таким то матерям біда, бо вони не навчили своїх дітей ні пошанівку для старших, ні любови Бога, ні любови до батьківщини. Таким дітям навіть борщ не смакує, бо — рідний. Вони, як покинуть рідний дім, то потім нераз і приїхати не хочуть, тай ще пишуть, що на борщ чи на пироги не мають чого їхати. Мати як такий лист перечитає, то слізми заливається! Але буває й інакше. От я знаю приклад, як син приїхав на відпустку зза моря; як привитався з мамою, то потім запитався: „А чи маєте капусту, мамо?" — Мама знала, що це жарт, але врадувалася, що син її памятає теж і за рідні звичаї у вареню, в убранню, тай у піснях."

Коли говоримо про пошану дітей для родичів, то я думаю, що таки діти повинні маму — тата шанувати. Як ми стаємо під вінець, то нас священик благословить на сповнення наших супружих обовязків, а діти вважається за Боже благословенство. Супроти цього теж і діти мають свої обовязки супроти родичів.

А. М. Флисак,
Філядельфія, Па.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

23. квітня 1905. р.

БУДОВА АМЕРИКАНСЬКОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ФЛЬОТИ.

У Вашингтоні завязалася велика організація для розбудови великої американської торговельної фльоти. Цьому плянови прихильні обі політичні партії і їх представники виголосили відповідні заяви в конґресі. Теперішня торговельна фльота Злучених Держав така незначна, що американці послуговуться у переїзді через море кораблями англійськими, французькими, німецькими та голяндськими, а ці кораблі заробляють річно 250—300 міліонів долярів.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ІДЕ НА ЛОВИ.

Спеціяльним потягом виїхав 3. квітня президент Рузвелт на полудневий захід. По дорозі виголосить у деяких містах промови. Він їде на лови на вовки до Оклагоми, а на інші великі звірі до Колорадо. Тому, що президент перебуде там довший час, по дорозі будуть розставлені післанці, які будуть його звідомляти про хід державних справ.

КОЗАКИ В АМЕРИЦІ.

Із Росії раз-у-раз приходять вісти про важке політичне положення та про поширення загальної революції. Мабуть у звязку з цим стоїть велика еміґрація козаків з Росії. Кораблем „Сільвія" прибуло до пристані в Гобокен 1,800 іміґрантів, майже самих дезертирів з російського війська. Між ними є багато козаків, котрі, діставшися на американську землю, з великої радости танцювали „козака".

ПОЛЕКШІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В РОСІЇ.

Революційний рух в Росії, хоч не вспів ще віднести перемоги над деспотизмом, причинився до деяких змін на ліпше. Це помагає теж і українцям. У міністерстві радять над зниженням заборони української мови, яку похоронили в Росії ще в 1876. р. Університети київський і харківський, запитані про думку в цій справі, заявилися одноцушно за знесенням заборони. — Як подає „Рутеніше Реві", в Петербурзі заложено на доручення міністерства українську комісію для вирішення цієї справи. До комісії ввійшло 7 членів з міністерства, а 7 від українських письменників. Це такі особи: В. Науменко, редактор „Київської Старини"; Г. Шраг, адвокат і член чернигівської думи; Лотоцький, письменник; пані Русова (жінка письменника); Олена Пчілка і адвокат Дмитрів. Президентом комісії є Т. Е. Корш.

КОМУНІКАТ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

Ч. 4.

Серед деяких членів нашої суспільности була поширена думка, що головна потреба української допомогової акції мусить бути звернена тільки на українські землі.

Допомоговий Комітет заступає думку, що допомога мусить бути дана там, де є найбільша потреба, як теж усім, хто цеї помочі потребує, без огляду на його релігійні чи політичні переконання, або місце осідку.

Як оправданим був і є в сучасний мент такий погляд — хай посвідчить лист нашого жовніра з Німеччини, надісланий до Комітету.

Цей лист звучить ось так:

Dear Annie:

It's nice receiving mail from you but I am having difficulty in answering them. Namely because of the way things are moving. Needless of me to say—for you read all about it in papers—and then I have lost all initiative when it comes to writing. Don't ask me why for I don't know myself. Guess I am getting to the point where nothing matters any more. We have been moving rapidly lately and still are. Have been over the Rhine now for some time and one of the first to get there. One of the first did I say, we were there first in our sector. Yes we are gone a long way and there is still a very long way to go. So far so good and I hope it keeps that way.

Some of the sights are nauseating and kind of to get a guy. Terrigle I must say.

Soon it will be "OUR" Easter the fifth of which I've been in the service. Maybe we'll be together on the next one.

Met so many Ukrainian refugees "Slave Laborers" here. Men and women especially young women. What stories they have to tell. They are so glad that the Americans came. And yet we must be indifferent to them. A UKRAINIAN GIRL AND HER FATHER BEGGED ME FOR SOMETHING TO EAT TODAY. BUT WHAT COULD I DO?

There must be millions of them here. Its pitiful to watch them along the roads going to collecting points."

(Letter of S/Sgt Michael Melnyk TO HIS SISTER Germany, April 2, 1945.)

Треба ствердити факт, що справа організації нашої допомогової акції припізнилася тільки через звірську агітацію деяких наших осібняків. Та й це не звільняє широких наших мас від праці і участи в допомогової акції своїм братам і сестрам. Забудьмо хоч тепер за всі дотеперішні непорозуміння і всі разом станьмо до праці. Зараз, негайно.

Усі зібрані досі жертви треба при[illegible] до Допомогового Комітету, щоби таким робом можна було хоч частинно улекшити долю українських жертв війни.

Зібрані гроші слати негайно до:

United Ukrainian American Relief Committee
847 N. FRANKLIN STREET
PHILADELPHIA 23, PA.

Твій плян був дуже добрий, тільки...

Ми перейшли добрий кусень дороги, коли Кость нагло вдарився в чоло і крикнув:

— Геврека! Це правда, що я останній осел. Але і ти теж не менший. Таж це ясне як божий день, що я мушу тільки оглянутись за якоюсь зовсім мені байдужною пересічною дівчиною і випрактикувати на ній ті свої почування, які я хотів перевіряти на Северині. Маю чудову думку: до цього дуже добре надавалась би Евгенія!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Дещо з праці Українського Відділу А. Ч. Хреста.

Вступаючи в пятий рік свого існування, Український Продукційний Відділ Американського Червоного Хреста в Ню Йорку, хотяй з членством своїм не дуже зріс в силу, зате впродовж першого кварталу цього року праця для цеї найбільшої в світі гуманітарної організації майже подвоїлася.

Українські жінки-члениці, хоч кожна з них має повно своїх домашних обовязків, хоч працюють в різних фабричних заводах та підприємствах в теперішнім часі, то без уваги на перемучення і свій вік не лінуються приходити кожного вівтірка і четверга до домівки товариства, де решту свого вільного часу посвячують праці для А. Ч. Хреста.

Вислід праці нашого Відділу для А. Ч. Хреста за перше чвертьріччя цього року є такий: вшито 500 штук різних річей для вояків, а кожна з тих річей, щоб її викінчити якслід, коштувала 2 до 3 години часу. А з нашого власного матеріялу, вшили членкині 135 штук з убрання для дітей сиріт по упавших в боях їхніх батьків. Тут входять суконки дівочі, блюзки, штанці хлопячі і т. п., на яких викінчення треба було також посвятити немало часу. В гурті, в товаристві, час при такій праці, при веселій товариській гутірці, а інколи й пісні, летів стрілою. І як самі жінки висказуються, що праця в гурті, є для них неначе розривкою та відпочинком.

Крім згаданої праці передано через Укр. Прод. Відділ до А. Ч. Хреста в часі кампанії за грошевими фондами готівкою в сумі $752.00, а поверх $50.00 з пушок, що зібрали членкині Відділу. Також купили члениці за свої гроші 40 ярдів полотна, з чого будемо шити нові річи для наших вояків.

В головній канцелярії А. Ч. Хреста, Укр. Прод. Відділ здобув собі заслужене признання і добру опінію під українським імям, а це також має своє значення.

Належиться згадати, що ці самі жінки і мужчини, що працюють в Продукційнім Відділі для А. Ч. Хреста, є одночасно членами заінкорпорованого в Ню Йорку Українського товариства Несення Негайної Помочі Нещасним, яке кромі призбираних вже деяких грошевих фондів для українських жертв війни тут в Америці та по другім боці океану, має в своїй домівці кілька куфрів проходженого, але в добрім стані убрання, чобіт, біля та інших річей та й дальше призбируе, щоби віддати до висилки Українському Запомоговому Комітетові в Америці, якого наше Товариство є спомагаючим членом.

Ці короткі звідомлення про обидва згадані товариства даємо до публичної відомости для заохоти нашого громадянства, а зокрема жіноцтва до праці у своїх місцевостях, бодай такої самої, коли не більшої та кращої від нашої. Бо ніхто цього не заперечить, що ніколи ще в історії нашого життя тут в Америці, наша поміч нещасним жертвам війни в зруйнованій Україні і поза нею, не виключаючи й тутешніх, не була такою конечною та необхідної як тепер.

А до українського жіноцтва міста Ню Йорку кличемо: — приходьте до домівки Українського Продукційного Відділу А. Ч. Хреста п. ч. 423 Іст 9-та вулиця кожного вівтірка і четверга від години 10-тої рано до 10-тої ввечір, або до товариства Несення Негайної Помочі Нещасним п. ч. 30 Cїт 7-ма вулиця в Ню Йорку. Для Амер. Чер. Хреста, посвятіть пару годин свого вільного часу при шиттю, а для нещасних жертв війни, принесіть проходжене, але не брудне і в добрім стані убрання, черевики чи білля, а також малі грошеві жертви на опакування і другі получені з тим видатки. Памятаймо, що голод „не пан", а нужда і пошести не чекають на своє жниво.

Ще маємо маленьке спростування відносно праці Укр. Прод. Відділу Амер. Червоного Хреста в Ню Йорку а саме: — в міясцях січню і лютню б. р. з нагоди 4-літнього існування цього товариства, були поміщені в часописах „Свобода" та „Америка" дописі, де шановні дописувачі були написали таке: „За попередні роки не подаю чисел, але хотілаб з признанням згадати бодай про це, що У. П. Відділ поставив 11-го листопада 1944 памятник воякам східного Ню Йорку, що полягли в бою першої світової війни". Отже повинно бути 11. листопада 1942 р. крім цього, цей памятник не поставив У. П. Відділ сам, але при помочі українських організацій і громадянства з Ню Йорку і околиць. Цей памятник стоїть в Томкінс Сквер Парку при 9-тій вул. і Авню А в Ню Йорку. А при ставленню нового памятника героям теперішної війни, що стоїть при 2-гій Евні і 10-тій вулиці в Ню Йорку, як також в змаганнях поставити в тім найбільшім світовім місті гідний українського імени Народний Дім в честь і память українського вояцтва теперішньої війни, та у всіх народних працях ,наш Відділ все брав і буде брати живу участь.

Катерина Джорджя, предс.

—o—

ТОРОНТО, ОНТ.

Пошановано Союзову Ідею.

До міста Торонта приїхав на запрошення місцевого Комітету Українців Канади д-р Л. Мишуга, щоби виголосити реферат про Шевченка на концерті, який був улаштований заходом згаданого Комітету вечером 31. березня у великій салі Ітон Авдиторіюм. Про цей дуже успішний концерт уже була згадка в канадійській українській пресі, а також і в Свободі. Дехто писав щиро, цебто так, як і було, а дехто нещиро, як це звичайно буває між нами українцями. Та в тому випадку не є головним те, що якось одиниця писала про той концерт у пресі, бо найважнішим є те, що думають про це маси людей, які були глядачами й слухачами, та яких не обдуриш. А ті люди ясно й недвозначно висказали і далі висказують своє признання.

Користаючи з побуту д-ра Л. Мишуги в Торонто, заряди місцевих відділів У. Н. Союзу запросили його говорити в часі концерту, який відбувся наступного вечора в домі УНО. Гостя привитав і покликав до промови п. В. Гірняк. Бесідник говорив коротко, але сказав дуже багато про довголітню працю Батька Союзу, звернувши у промові головну увагу на ті ідеї, з яких зродилися на американській землі „Свобода" і У. Н. Союз, перші наші дійсно народні установи, з широкою, поступовою, національною і просвітною програмою. Завдяки сильній волі й вірі наших піонірів сповнились їхні мрії-бажання, не зважаючи на різні кампанії численних ворогів, які від самих початкві усі свої зусилля вкладали, щоб знівечити й розбити творчу й велику працю нашого народу на іміграції. Завдяки тій щирій чесній та ідейній праці У. Н. Союз став наймогутнішою установою нашого народу в Америці і Канаді. Його ряди і майно ростуть тепер кожного дня.

Для декого може бути цікавим, чому саме Батько Союз так скоро зростає? Чому от хочби в Канаді вже за кілька років розрісся він аж до 25 відділів лише в самій Східній Канаді? Чому, наприклад, лише в самому Торонті є аж 5 віділів і один з них має вже понад 600 членів?

Відповідь — дуже проста: Тому, що У. Н. Союз був побудований на ідейних і гуманних засадах помагати своїм членам і свому народові. Тому, що у У. Н. Союз не був створений для зиськів одиниць, а для зиськів усього членства, цілого нашого народу. Якщоб У. Н. Союз не був побудований на таких засадах, якщоб у нього не було таких цілей, та якщоб він їх не здійснював, в ньому не булоб нині десяток тисяч членів і не булоб великого й добре загосподареного майна.

Як цього бажали собі основники й піоніри, У. Н. Союз допомагає також і нашим народним культурним установам, які підносять на вищий рівень усе життя нашого народу. Численні видання лише за останні роки можуть найкраще посвідчити, як піклується Батько Союз про майбутнє нашого народу не лише на еміграції, але також і того, що живе на рідних землях під окупацією нашого відвічного ворога...

Промова була оперта на ідеалах, яким Союз служить, і на фактах, що вказують ясно, яка є користь з Союза для членів і громадянства. Кількох людей забезпечили себе ще того самого вечера в У. Н. Союзі, який, як вони самі сказали: ...„Помагає щиро не лише своїм членам, але також і всьому нашому народові саме тоді, коли він найбільше тої допомоги потребує"...

Слова д-ра Л. Мишуги про працю У. Н. Союзу і завдання „Свободи" повинні нам помогти тепер розвиткові Союзових відділів у Торонто на ще більші розміри.

В. Г.

СПРАВЛЕННЯ

В „Свободі" з 26. квітня б. р. поміщено фотографічну знимку з „Першого Договору" між представниками Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету і „Юнітеріен Сервис Коміті". На тій знимці, що є на третій стороні, пропущено між підписами прізвище д-ра Володимира Ґалана, що сидить зараз по п. Евгені Рогач.

—o—

СТЕМФОРД, КОНН.

Збірка для Українського Допомогового Комітету.

Відділ 108 „Провидіння" переслав першу збірку на допомогу українським жертвам війни.

Жертви зложили члени: Ґаздун Т. $10; по $5: о. Баца Й., Буяновський І., Фурик А. В.; Кочанська Т. $2; по $1: проф. Нагірний М., Кульгавич І., Адамяк О., Луків П.; — Не-члени: Риба М. $3; Ковальський К. $2; Бадарик І. $1. — Разом $37.

Збірка продовжається.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. П. — Ваш голос, хоч має добро на думці, справи не вияснює. Для нас один і другий — однакові вороги. Для нас злука, яка наступила 22. січня 1919 року, була справжнім визволенням там, де вона здійснилась, як і була ділом законного представництва українського народу а, теперішна „злука" не є „визволенням". Згадуете за польську „пацифікацію". Всі ми добре памятаємо це злочинство польської влади над українським народом. Але це ще не означає, щоб ми тратили рівновагу, коли памятаючи за це злочинство, нам приходиться осуджувати злочинства націстівські, а тепер совєтські на тих самих землях. Беріть під увагу тільки ті розстріли 29 українських священиків, що про них згадала большевицька преса. Читайте про свій повіт те, що подає ця преса, і шукайте в списі імен, що їх подають комуністи, за одним чи другим Вашим знакомим, що служив вірно українській справі, а над яким поляки знущались. Де вони? Живі? А як з Вашою ріднею, чи когось другого з наших свідомих громадян, що залишились в краю і тепер „визволені?" Ось це є ті сумні речі, на які не можна забувати, якщо хочемо знати і розуміти правду. Принаймні як довго ті звірства продовжуються, не можливо їх не брати в рахубу, коли шукається виходу з цього становища, в якому опинилась українська справа.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 17. квітня 1945 року померла в 53. році життя

МАРІЯ ХАРІТОН,

члениця відділу 188 У. Н. Союзу в Дургамвіл, Н. Й.

Покійна походила з міста Козлів, повіт Бережани, Галичина. Полишила в смутку мужа і одну дочку, три сини і чотири внуки. Похорон відбувся 19. квітня, з дому жалоби до римо-катол. церкви і на звинтар св. Френсиз в Дургамвіл, при участи членів і сусідів. — В. В. П.!

Т. Х.

ТАРЗАН, ч. 1167. Битва й програна.

На знак Ґулви вояки кинулися на Тарзана.

Тарзан боровся добре, але його перемогли числом.

Начальник плакав, кажучи: „Це старий Тарзан навчив нас, як нищити тиранів".

„Так", сказав старшина. „І хто міг передбачити, що Тарзан самий стане тираном?"